

Stanovisko České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání k návrhu novelizace vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky

K záměru obecně

Oceňujeme snahu MŠMT vyjasnit praxi soukromých a církevních škol a jejich zřizovatelů v souvislosti s přijímáním dětí k základnímu vzdělávání. Jsme si vědomi, že v současné praxi panují nejistoty ohledně kritérií, která mohou soukromé a církevní školy používat. Tyto školy, které nemají stanoven školský obvod a netýká se jich tedy povinné zákonné kritérium přednostního přijetí na základě trvalého pobytu jako ve školách veřejných zřizovatelů, nastavují svá vlastní kritéria. Na základě vlastních kritérií stanoví výsledné pořadí přijatých a nepřijatých uchazečů pro případ, že by počet uchazečů převýšil počet přijímaných. I v jejich případě však platí, že přijímací kritéria musí být zákonná a nesmí být diskriminační, musí být stanovená předem, logická a rovně uplatňovaná.¹

Podle návrhu novely vyhlášky mohou soukromé a církevní školy v kritériích pro přijímání žáků stanovit požadavek přítomnosti dítěte u zápisu. Zároveň se na ně nebude vztahovat právní úprava nastavující limity pro rozhovor pedagogického pracovníka s dítětem pro orientační posouzení školní připravenosti dítěte. Nebude se na ně vztahovat ani ustanovení zamezující zjišťování dosažené úrovně rozvoje ve vzdělávacích oblastech stanovených rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Takovouto kombinaci považujeme za potenciálně velmi rizikovou s ohledem na rovné příležitosti ve vzdělávání a prohlubování nerovností v českém vzdělávacím systému. Aktuálně se již řada soukromých škol profiluje jako výběrové a specializované, staví na principu selektivity mezi uchazeči a omezuje přístup ke vzdělávání různě znevýhodněným dětem, které nesplňují jejich požadavky a podmínky (např. studijní či sportovní předpoklady), nebo mají speciální vzdělávací potřeby. Zejména jakkoliv potenciálně náročnější uchazeči jsou směřováni do jiných škol a nemají tak rovný přístup ke vzdělávání v takové škole.

Obáváme se, že navržená právní úprava povede k ještě větší selektivitě v soukromých a církevních školách. Umožní testování a výběrovost nejlépe připravených dětí na úkor dětí ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí a dětí s různými speciálními vzdělávacími potřebami. Přispěje tak ke zvyšování nerovností v českém vzdělávacím systému. Tato skutečnost je v přímém rozporu se Strategii vzdělávací politiky do roku 2030+ a mezinárodními smlouvami i vnitrostátními právními předpisy zaručujícími právo všech dětí na rovný přístup ke kvalitnímu inkluzivnímu vzdělávání.

Vzdělávání by mělo být ve všech školách, tedy i školách, které nezřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí, v souladu se školským a antidiskriminačním zákonem, založeno na zohledňování

---

¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.4.2013, čj. 7 Ans 21/2012-22

vzdělávacích potřeb jednotlivce a na zásadách rovného přístupu ke vzdělávání, a to pro každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana.²

Návrh možných postupů

Za vhodný postup považujeme vyjasnění otázky možných kritérií pro přijetí do soukromé či církevní školy, která budou jednoznačná a nediskriminační. Zároveň nepovedou ani nepřímo k diskriminaci některých dětí a k prohlubování nerovností v českém vzdělávacím systému. Takovými kritérii, která doporučuje rovněž Veřejný ochránce práv³, může být např. sdílení alternativního pedagogického přístupu, sourozenec ve škole, losování apod. Tato kritéria by mohla být za účelem zvýšení právní jistoty a předvídatelnosti stanovena taxativním výčtem tak, jak je uvedeno ve variantě 2 v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (RIA).

Jako další možný a ještě vhodnější postup se jeví vypustit z vyhlášky o základním vzdělávání obecné oprávnění škol stanovovat „kritéria pro přijímání žáků“ a zakotvit pouze možnost škol určit při přijímání nespádových dětí okolnosti, ke kterým budou přihlížet a které nehodnotí výkon či předpoklady dítěte (§ 3a). Zároveň by bylo žádoucí v metodice MŠMT výslovně uvést, že základní vzdělávání není podmíněno splněním vstupních požadavků kladených na schopnosti nebo znalosti dítěte, nebo dokonce rodinné prostředí. Pokud je dítě přihlášeno do spádové školy, pak škola sleduje pouze věk a trvalý pobyt dítěte. V případě nespádové školy zapsané ve školském rejstříku je jedinou podmínkou věk. Nespádová škola má současně jako správní orgán možnost určit objektivní okolnosti, ke kterým bude přihlížet a které nehodnotí „výkon“ dítěte, jako např. sourozenec je již žákem školy, dítě navštěvovalo MŠ při ZŠ nebo MŠ podobného pedagogického směru, losování apod.

Klára Šimáčková Laurenčíková

Předsedkyně

Lenka Felcmanová

Místopředsedkyně

² § 2 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

³ Doporučení Veřejného ochránce práv k rovnému přístupu k povinné školní docházce ze dne 28.7.2017